

Інформаційні технології

як засіб підвищення фахової майстерності вчителя

Павло КУЗЬМЕНКО, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри основ виробництва та дизайну факультету технологій та дизайну Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

Наукова проблематика: «Технічна та комп'ютерна графіка у змісті підготовки викладачів професійного навчання».

Нині інформаційні технології мають колосальні можливості щодо використання їх в освітньому процесі. З усіма своїми ресурсами вони є одним із суттєвих засобів реалізації цілей і завдань процесу навчання. У другій половині ХХ ст. активно розвиваються цифрові технології, з'являються нові способи доступу та отримання інформації, нові види комунікації — електронна пошта, чати, конференції. Комп'ютери увійшли в усі сфери сучасного життя. Інформаційні технології міняють процес навчання і це вже неминучість, це реалії, це факт.

Нині у будь-якого викладача є ціла гама можливостей для застосування різноманітних засобів інформаційних технологій під час навчання. Це — банки даних, інформація з Інтернету, численні електронні навчальні посібники, словники та довідники, презентації, програми, що автоматизують контроль знань (тести, заліки, опитувальники, підготовлені за допомогою мов програмування, MS Excel, MS PowerPoint тощо), форуми для спілкування тощо. Завдяки цьому актуалізується зміст навчання, можливий інтенсивний обмін інформацією з партнерами ззовні, зокрема інтеркультурний процес навчання приймає динамічний характер.

При цьому викладач не лише виховує і розвиває студента, а й з упровадженням нових інформаційних технологій він отримує потужний стимул для самоосвіти, професійного зростання та творчого розвитку. Володіючи цими технологіями, упроваджуючи їх у навчальний процес під час підготовки майбутніх фахівців, яким на-

лежить реалізуватися в новому, інформаційному суспільстві, викладач підвищує якість освіти, рівень підготовки фахівців, підвищуючи при цьому і свою професійну майстерність.

У педагогічному словнику Г. М. Коджаспірова поняття «педагогічна майстерність» визначається як високий рівень оволодіння педагогічною діяльністю; комплекс спеціальних знань, умінь і навичок, професійно важливих рис особистості, які дають змогу педагогу ефективно управляти навчально-пізнавальною діяльністю учнів і здійснювати цілеспрямований педагогічний вплив і взаємодію.

Безумовно, для педагога **професійна майстерність** — це і є майстерність педагогічна.

Інформаційні технології в сучасному освітньому просторі виступають як засіб підвищення професійної майстерності. Для ефективного управління діяльністю студентів у галузі використання інформаційних технологій у майбутній професійній діяльності викладачеві необхідно володіти інформаційно-технологічною компетентністю, що є складовою професійної майстерності сучасного викладача.

Інформаційно-технологічна компетентність учителя-предметника розуміється як його готовність і здатність самостійно використовувати сучасні інформаційні технології в педагогічній діяльності для вирішення широкого кола освітніх завдань і проектувати шляхи підвищення кваліфікації в цій сфері. Володіючи інформаційно-технологічною компетентністю, викладач має не лише прагнути до використання їх у своїй роботі, але й моделювати і конструювати інформаційно-освітню діяльність.

Так як сучасні реалії диктують перехід до інформаційного суспільства, викладачам необхідно підготувати фахівця, готового увійти в це суспільство в умовах інформаційного суспільства. Перехід до інформаційного суспільства тягне за собою розвиток інформаційної культури всіх членів суспільства. **Інформаційна культура** — це досягнутий рівень організації інформаційних процесів, ступінь задоволеності людей в інформаційному спілкуванні, рівень ефективності створення, збирання, зберігання, переробки, передачі, представлення та використання інформації, що забезпечує цілісне бачення світу, передбачення наслідків прийнятих рішень.

Для того щоб викладачі мали волю і бажання до впровадження інформаційних і комунікаційних технологій в освітній процес, бажання підвищувати свою інформаційно-комунікаційну культуру, виникає необхідність створення у виші «інформаційно насиченого середовища, тобто освітнього середовища, наповненого апаратними та програмними засобами інформаційно-комунікаційних технологій». Можливості цього середовища мають використовуватися викладачами для розвитку у студентів інформаційної компетентності та інформаційної культури, для власного професійного розвитку. Це важливо, тому що інформаційна компетентність учнів є однією з ключових компетентностей, яка спрямована формувати освітню установу.

У цей час на нашому факультеті проводиться активна робота щодо формування інформаційної компетентності викладачів. Для вирішення поставленої задачі використовуються різні форми роботи: курсова підготовка, робота методичних об'єднань, майстер-класи, індивідуальне консультування, участь в Інтернет-конференціях, проведення інтегрованих занять (спеціальних дисциплін та інформатики), співпраця зі студентами, розробка методичної документації із застосуванням інформаційних технологій тощо. Ефективність засвоєння і наступного використання інформаційних технологій визначається насамперед усвідомленням вчителем того факту,

що ці технології є засобом розвитку учнів і його власного професійного розвитку. При цьому важливо, що розвиток інформаційної культури вчителів може здійснюватися засобами сучасних технологій особистісно зорієнтованої освіти. Використання цих технологій дає змогу викладачам як засвоювати сучасні стратегії та прийоми організації роботи з освітньою інформацією, так і розвивати власну інформаційну культуру.

Історія розвитку освіти дає змогу зробити висновок, що педагоги завжди використовували

у своїй діяльності *інформаційні засоби:*

засоби зберігання, обробки і передачі інформації. Завдання методики навчання у всі часи полягало в постійному вдосконаленні засобів інформатизації з метою підвищення ефективності процесу засвоєння знань. Навряд чи

можна уявити собі розвиток інформаційних засобів без моніторингу освітніх послуг, якості навчання, підготовки кадрів, їх подальшого навчання та перепідготовки.

Для ефективного використання можливостей інформаційно-освітнього середовища (далі — ІОС) педагог повинен відповідати таким мінімальним вимогам:

- володіти основами роботи за комп'ютером, зокрема вмінні використовувати інформаційно-освітнє середовище;
- володіти мультимедійними інформаційними ресурсами, їх програмним забезпеченням;
- володіти основами роботи в Інтернеті.

Дослідження ІОС як засобу навчання дає змогу розкрити зовсім несподівані сторони нової структури. І здебільшого тут необхідно відзначити поліфункціональний характер новоутворення: навчальний, розвивальний, варіативний, комунікативний, діагностичний, загальнокультурний, рефлексивний тощо.

Нинішній розвиток інформаційних технологій дає змогу викладачеві використовувати процесі під час навчання не лише друковані видання — книжки, журнали, а й мультимедійні ресурси: аудіо- і відеокасети, електронні підручники та енциклопедії, записані на

CD-дисках або зберігаються на освітніх серверах в Інтернеті.

Так, у нашому виші створена медiateка, проводиться робота щодо розширення єдиної локальної мережі та створення єдиної інформаційної служби.

У нових умовах професійна кар'єра будь-якого педагога залежить від того, наскільки він здатний своєчасно знаходити та отримувати, сприймати і використовувати нову інформацію під час навчального процесу. А для цього сучасний учитель повинен розвивати вміння управляти освітнім процесом і самооцінювати (рефлексувати) отримувану інформацію. Важливо відзначити можливість неперервної освіти людини протягом усього життя, у рамках якого педагог може при бажанні самостійно здобувати професійні, загальнокультурні знання.

У цьому аспекті інформаційно-освітнє середовище набуває ще одну ознаку — воно стає індикатором рівня сформованості окремих елементів професійних рис педагога і тим самим, ставши мотивом, актуалізує потребу в удосконаленні викладачів своїх професійних компетентностей, які можуть розглядатися як певний гарант професійного успіху та професійної значущості особистості педагога.

Створення інформаційно-освітнього середовища та його успішне функціонування забезпечує сучасному педагогу здійснення індивідуальної інформаційної діяльності, спрямованої на його професійний та особистий розвиток. В умовах інформатизації суспільства та розвитку нових наукомістких технологій наукова концепція системи освіти має забезпечити підготовку високоосвічених людей і висококваліфікованих фахівців, здатних забезпечити соціально-економічний розвиток держави.

Проблема інформатизації знаходиться у складі пріоритетних напрямів модернізації всіх рівнів освіти. *Інформатизація освіти* —

це комплекс соціально-педагогічних перетворень, пов'язаних із насиченням освітньої системи засобами інформаційних і комунікаційних перетворень, що забезпечують оперативну можливість взаємодії і доступу до інформаційних ресурсів локальних і глобальних мереж, використання електронно-обчислювальної техніки як засобу управління освітніми структурами. Інформатизація освіти вимагає створення в навчальних закладах організаційно-педагогічних, фінансово-економічних, програмно-методичних умов впровадження інформаційних технологій.

Окрім технічного оснащення процесу інформатизації, необхідна зміна звичних методик навчання, становлення інформаційно-технологічної компетентності викладачів. Становлення та розвиток інформаційної компетентності педагогічних кадрів має здійснюватися в інтегративному зв'язку з розвитком їхньої професійної педагогічної компетентності, в умовах, що сприяють професійному зростанню педагогічних працівників.

Завершуючи, хотілося б наголосити на тому, що активне впровадження інформаційних технологій в освітній процес дає змогу забезпечити перехід до якісно нового рівня педагогічної діяльності, значно збільшуючи її дидактичні, інформаційні, методичні та технологічні можливості, що загалом сприяє підвищенню якості підготовки фахівців, підвищенню професійної майстерності викладачів спеціальних дисциплін.

Використані джерела

1. *Коджаспирова Г. М.* Педагогический словарь: для студ. высш. и сред. пед. учеб. заведений. — М.: Академия, 2000. — с. 176.
2. *Урсова О. В.* К вопросу о формировании и развитии ИКТ-компетентности учителя-предметника / О. В. Урсова // Развитие региональной образовательной информационной среды «РОИС-2006»: Материалы межрегиональной научно-практической конференции. — С-П., 2006. — с. 5—53.

